

PARSHAT VAYEISHEV 2019 – SOURCE SHEET

www.rabbidunner.com

1. BEREISHIT 37:1-2 – JACOB BEGINS LIFE IN THE LAND OF CANAAN

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן. אֵלֶּה תִּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עָשָׂר שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת אָחָיו בְּצֹאן
וְהוּא נֹעַר אֶת בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וַיִּבְא יוֹסֵף אֶת דְּבָרָתָם רָעָה אֶל אָבִיהֶם.

Jacob lived in the land of his father's dwelling, in the land of Canaan. These are the generations of Jacob: when Joseph was seventeen years old, he shepherded with his brothers with the flocks, and he was a lad, [and was] with the sons of Bilhah and with the sons of Zilpah, his father's wives; and Joseph brought bad tales about them to their father.

2. IBN EZRA – “TOLDOT” MEANS “STORIES”

הזכיר שאלופי עשו ישבו בהר שעיר ויעקב ישב בארץ הנבחרת והטעם אלה תולדות יעקב אלו המאורעות שאירעו לו והמקרים שבאו עליו.

3. RASHBAM – GETTING TO GRIPS WITH NARRATIVE PORTIONS OF THE TORAH

אלה תולדות יעקב - ישכילו ויבינו אוהבי שכל מה שלימדונו רבותינו כי אין מקרא יוצא מידי פשוט, אף כי עיקרה של תורה באה ללמדנו ולהודיענו ברמיזה הפשט וההגדות וההלכות והדינין ועל ידי אריכות הלשון ועל ידי שלושים ושתים מידות של ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי וע"י שלש עשרה מידות של ר' ישמעאל והראשונים מתוך חסידותם נתעסקו לנטות אחרי הדרשות שהן עיקר ומתוך כך לא הורגלו בעומק פשוטו של מקרא. ולפי שאמרו חכמים: אל תרבו בניכם בהגיון. וגם אמרו: העוסק במקרא מדה ואינה מדה, העוסק בתלמוד אין לך מדה גדולה מזו ומתוך כך לא הורגלו כל כך בפשוטן של מקראות וכדאמרינן במסכת שבת: הוינא בר תמני סרי שנין וגרסינן כולה תלמודא ולא הוה ידענא דאין מקרא יוצא מידי פשוטו. וגם רבינו שלמה אבי אמי מאיר עיני גולה שפירש תורה נביאים וכתובים, נתן לב לפרש פשוטו של מקרא. ואף אני שמואל ב"ר מאיר חתנו זצ"ל נתווכחתי עמו ולפניו והודה לי שאילו היה לו פנאי, היה צריך לעשות פירושים אחרים לפי הפשטות המתחדשים בכל יום. ועתה יראו המשכילים מה שפירשו הראשונים: אלה תולדות יעקב - אלה המקראות ומאורעות שאירעו ליעקב. והנה זה הבל הוא, כי כל אלה תולדות האמורים בתורה ובכתובים יש מהם שמפרש בני האדם ויש מהם רבים שמפרשים בני בנים, כאשר פירשתי באלה תולדות נח. למעלה בפי' בראשית כתיב: ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת. ואחרי כן מפרש כי העולם חטאו: ונח מצא חן ואחרי כן מפרש: אלה תולדות נח בני בניו היאך כי שלשה בנים היה לו וצווה הקב"ה להכניסם בתיבה י"ב חדש ובצאתם ויולדו להם בנים אחר המבול, עד שעולים לשבעים בנים שהיו שבעים אומות, כדכתיב: מאלה נפרדו וגו'. וכן בעשו פרשה ראשונה מפרש בני עשו שנולדו לו במקום אביו ואחרי כן וילך אל ארץ וגו' וישב לו בהר שעיר וכל הפרשה. וכתב: אלה תולדות עשו אבי אדם בהר שעיר. וכל פרשה שנייה זאת בבני עשו, וכשם שמצינו בעשו שפירש שבניו נולדו במגורי אביו קודם שהלך אל ארץ מפני יעקב, ובני בניו נולדו בהר שעיר, כן ביעקב למעלה כתיב: ויהיו בני יעקב שנים עשר וגו'. ומפרש לבסוף אלה בני יעקב אשר ילדו לו בפדן ארם ויבא אל יצחק אביו וגו' הרי פירש בניו של יעקב והיכן נולדו כאשר עשה בבני עשו. ועתה כותב אלה תולדות יעקב בני בניו שהיו שבעים והיאך נולדו. כיצד יוסף היה בן שבע עשרה שנה ונתקנאו בו אחיו ומתוך כך ירד יהודה מאת אחיו והיה לו בנים בכזיב ובעדולם שלה ופרץ וזרח ונתגלגל הדבר שיוסף הורד מצרימה ונולדו לו במצרים מנשה ואפרים ושלח יוסף בשביל אביו וביתו עד שהיו שבעים, וכל זה היה צריך משה רבנו לכתוב שעל זה הוכיחם בשבעים נפש ירדו אבותיך וגו'.

My dear friends, you need to understand and appreciate that despite everything our Rabbis taught us, scripture never forsakes its plain sense. Although, fundamentally, Torah comes to teach us and inform us via the use of hints drawn from the plain sense of the text, narratives, laws, and rules, and through elaborations of the text using the 32 principles of R. Eliezer the son of R. Yosi HaGelili, and through the 13 principles of R. Yishma'el. And earlier sages, because of their piety, inclined towards the homiletic interpretations, which are very important, and because of this they were not familiar with the depth of the plain sense of Scripture.

As the Sages said, "Do not make your children engage too much in [plain] Scripture". And they also said (B.M. 33a): "One who occupies himself with Scripture [alone] is meritorious but not overly so ... but one who engages in Talmud, there is no greater measure [of greatness] than this." As a result they were not so familiar with the plain meaning of Scriptural passages. And as it records in Tractate Shabbat, "I was 18 years old and had read the entire Talmud, and I did not know that Scripture never forsakes its plain sense." And Rabbeinu Shlomo [Rashi], my maternal grandfather, the Eyes of the Exile, who expounded on Torah, Propets, and Writings, set his mind to explaining the plain sense of Scripture. **However, I, Shmuel the son of R. Meir, his son-in-law, may his sainted name be for a blessing, argued with him and before him, and he acknowledged to me that if he had had more time, he would have produce another [draft of his] commentary which was closer to the plain meanings that come to light each day.**

And now the intellectuals can see how the early ones explained: "EILEH TOLDOT YAAKOV" to mean "these are the events and the occurrences that happened to Yaakov." And this is total nonsense. For every "eleh toldot" in Torah and Writings is either about the individual's children or, more often, his grandchildren, as I explained in [Parashat] "Eleh Toldot Noah" (Gen. 6:9). Moreover, in Parashat Bereishit, it is written (Gen. 5:32), "Noah was 500 years old, and Noah had Shem, Ham, and Yafet." And after that it explains that the world sinned, but (Gen. 6:8) "Noah found favor." And then, after that, it states (Gen. 6:9), "Eleh Toldot Noach," and talks about his children's children -- how he had three sons, and the Holy One, blessed be He, ordered him to bring them into the Ark for 12 months, and upon their exit, "sons were born to them after the Flood" (Gen. 10:1), until they increased to 70 descendants, who were the 70 nations, as it is written (Gen. 10:32), "from these branched out etc."

And similarly, with Esav. The first section (Gen. 36:1-5) specifies Esav's sons who were born to him in his father's location, and after that "he went to another land" (v.6) and settled on Mt. Seir (v.9) and all that section. And it is written (v.9), "This, then, is the line of Esau, the ancestor of the Edomites, in the hill country of Seir." And all of this second section is about Esav's children [their descendants]. And as we found with Esav -- that it states that his sons were born in his father's neighborhood, before he "went to another land because of his brother Jacob" (Gen. 36:6), and his grandchildren were born at Mt. Seir -- so too with Ya'akov: above it says (Gen. 35:22), "Now the sons of Jacob were twelve in number, etc." And it states at the end (v.26-27), "These are the sons of Jacob who were born to him in Padan-Aram. And [Jacob] came to his father Isaac, etc." So it has set out Jacob's sons and where they were born, as it did with Esav's sons.

And now [in our chapter] it writes (Gen. 37:2) "Eleh Toldot Ya'akov": [leading up to] his grandchildren, who were 70 [in number], and how they were born. How? "Yosef was 17 years old"; his brothers envied him; and as a result, "Yehuda left his brothers" (Gen. 38:1) and had sons in K'ziv and in Adulam - - Shelah, Peretz, and Zerah; and Yosef "was taken down to Egypt" (Gen. 39:1), and Menashe and Ephraim were born to him in Egypt. And then Yosef sent for his father and his household, until they numbered 70 [in total]. And Moshe Rabbeinu had to write all this down, as this was the way he rebuked them later on, telling them, "Your ancestors went down to Egypt seventy persons in all" (Deut. 10:22; see 11:1).

4. RAMBAN – BEING STRANGERS IN A FOREIGN LAND & TRYING TO FULFIL THE PROPHECY

וישב יעקב בארץ מגורי אביו כי אמר שאלופי עשו ישבו בארץ אחוזתם כלומר הארץ שלקחו להם לאחוזת עולם אבל יעקב ישב גר כאביו בארץ לא להם אלא לכנען והכונה להגיד כי הם בוחרים לגור בארץ הנבחרת ושנתקיים בהם כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם (לעיל טו יג).

As it just spoke about the Alufei Esav living in the land of their dwelling, namely the land that they took for themselves as a permanent national homeland. But Jacob lived in the land of his father, a land that was not theirs, rather it belonged to Canaan. And the intention is to inform that they chose to live in their chosen land and [at the same time] fulfil the prophecy that “your children will be strangers in a land that does not belong to them.”

5. ABARBANEL – YAAKOV LIVED IN YITZCHAK’S SHADOW

“וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען” ... הנה כתב למעלה “ויבא יעקב אל יצחק אביו ממרא קרית הארבע הוא חברון אשר גר שם אברהם ויצחק” ולא נזכר עוד ויצא או נסע משם, ובידוע אם כן שישב שם. ומה בא ללמדנו “וישב יעקב” וגו’? ... והרמב”ן כתב .... כי לפי שזכר למעלה שעשו הלך אל ארץ אחרת ולקח לו אחוזת עולם, הנה יעקב לא עשה כן אבל ישב גר בארץ מגורי אביו, כי רצה שיתקיים בו “כי גר יהיה זרעך”. ולדבריו היה ראוי שיאמר הכתוב “ויגור” יעקב, כי יצחק לא נקרא גר כיון ששם נולד, ושם ישב כל ימיו, והגר הוא הבא מארץ אחרת....

... הראשון ראוי שיקדם ... ביאור שתי מלות שהם בתחלת הפסוק והם “וישב” ו”מגורי”. והנה ביאר הרב המורה [הרמב”ם] שלשון ישיבה יאמר כפי הנחתו הראשונה על ההתמדה והמנוחה בענין מה ... ואמנם מגורי מלבד מה שיורה על לשון גרות והוא הביאה מארץ אחרת, הנה יורה גם כן על לשון פחד ומגור, כמו “לא תגורו מפני איש”... “מכל מגורותי הצילני” ... ורבים ככה. וג”כ הוא לשון תגר וקטטה [כמו] “ויאמר ה’ אלי אל תצַר אֶת מוֹאֵב וְאֶל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה”...

ויהיה לפי זה כי הפסוק הזה שנתישב יעקב ונשתקע בהתמדה בארץ מגורי אביו רצה לומר פחד יצחק אביו בין יעקב ועשו וקטטתם, וכאלו יעקב נתדמה באלו המגורות לאביו יצחק, כי כמו שאביו יצחק בזקנתו סבל עמל עשו ויעקב ומשטמתם, כן יעקב סבל קטטת ומשטמת בניו. וכמו שיצחק היה סבת קטטת בניו באהבתו את האחד יותר מן האחר, ככה יעקב היה סבה במריבת בניו במה שאהב את יוסף. וכמו שיצחק סבל פרידת יעקב ממנו עשרים שנה בבית לבן ושתיים שנים בדרכים כמו שביארתי, כן יעקב סבל פרידת יוסף ממנו כ”ב שנה. וכמו שיעקב עם היות שהלך מבית אביו עני ודל, וכמ”ש כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועבד שם את לבן הנה במקום שהלך שם בורח ומגורש ועבד נתעשר ונתגדל ככה יוסף במצרים שגורש שם ונמכר לעבד נתגדל ונתעשר. וכמו שיצחק קודם מותו ראה את עשו ואת יעקב באהבה ובהסכמה, כן יעקב קודם מותו ראה את יוסף ואת אחיו בהסכמה ובאהבה רבה. וכמו שיצחק מת בשיבה טובה וקברוהו בניו יחד, כן יעקב מת בשיבה טובה וקברוהו בניו יחד.

וכבר אמרו רז”ל בבראשית רבה קצת מהדמויים האלה ... אבל אין דבריהם דְּבָרֵי כִי הֵם רָצוּ לַעֲשׂוֹת דְּמוּי מֵיעֲקֹב לְיוֹסֵף ואני דמיתי יעקב ליצחק אביו. גם הוכחתי זה מפסוק “וישב יעקב בארץ מגורי אביו” ואין זה ענינם.

6. SHABBAT 21A – BEIT SHAMMAI & BEIT HILLEL ARGUE ABOUT CHANUKAH

תנו רבנן: מצות חנוכה - נר איש וביתו, והמהדרין - נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין: בית שמאי אומרים: יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך, ובית הלל אומרים: יום ראשון מדליק אחד, מכאן ואילך מוסיף והולך.

7. R. NACHMAN OF BRESLOV, LIKUTEI HALACHOT – WHAT ARE THEY ARGUING ABOUT?

וְהִנֵּה עֲנִינוּ מִחֻלְקֵת בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל הַנִּזְכָּר בְּעֵנֵינוּ הַהִתְקַרְבוּת הַנִּפְשׁוֹת הַרְחוּקוֹת מְאֹד מְאֹד, שְׂאֵין רְאוּי מִן הַדִּין לְקַרְבֵּן שְׁבִית שְׁמַאי אֲמָרִים, פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ לְהַעֲלִים הָאֹר מִקֵּהן שְׁלֵא יִתְקַרְבוּ, וּבֵית הַלֵּל אֲמָרִים מוֹסִיף

והולך, כי צריכין לעשות פלים וצמצומים כאלה באפן שיוכלו להאיר גם בהם אורו ותברך פדי שיתקרב גם הם וכנ"ל. הנה ענין מחלקת זאת, זהו בחינת כלל המחלקת שבכל דור על הצדיקים השלמים העוסקים לקבל נפשות הרחוקים להשם ותברך. שרבים מאד קמים עליהם וגם רבים מגדולי הצדיקים חולקים עליהם מחמת שמדת הדין מתלבש בהם. ועל-ידי זה נכנס בלבם טינא עד שנדמה להם כאלו אינו מתנהג כראוי וחולקים עליו כאשר כבר היה לעולמים ברוב הדורות, ובפרט בקמינו בעקבות משיחא, שנתרבה הקטגוריא בין התלמידים חכמים מאד, וביותר על רבנו הגדול והנורא זצוק"ל, על אשר מסר נפשו מנגד, ועסק כל ימיו לרחם על ישראל על כל הרחוקים לקרבם להשם ותברך.

וזה בחינת מחלקת של השבטים על יוסף הצדיק, כי יוסף הוא בחינת הצדיק שעוסק לקרב להשם ותברך על-ידי שמוסיף והולך האור בכל יום ... ועל שם זה נקרא יוסף, בחינת מוסיף והולך כנ"ל. והשבטים אף-על-פי שכלם קדושים, כי היו כלם צדיקים גדולים, חלקו עליו בשביל זה, וכנ"ל, וזה בחינת (בראשית ל"א: א') "וישב יעקב בארץ מגורי אביו". ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (מדרש רבה) שהיה מגייר גרים ... וזה "אלה תולדות יעקב יוסף" הינו שיוסף הלך בדרך אביו יעקב, והיה עוסק גם כן לגייר גרים וילקרב נפשות הרחוקות ... הינו כנ"ל כמו שיעקב גייר גרים על-ידי עצם חכמתו שהיה יודע לעשות צמצומים כאלה עד שיוכל לרפאות החולים ביותר, כמו כן היה יוסף הצדיק עוסק בזה תמיד, כי יעקב מסר לו כל חכמתו, כי עקר החכמה הוא להכניס השגות אלקות בעולם להודיע לבני האדם גבורותיו וכו'.

וזהו בחינת "יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו בצאן", רועה צאן זה בחינת מנהיג הדור שנקרא בכל מקום בשם רועה צאן. וזהו, "בן שבע עשרה שנה היה וכו'" שבע עשרה בגימטריא טוב כמובא, הינו שיוסף היה טוב לכל והיה כלו טוב ועל-ידי זה היה יכול לקרב הכל, כי מצא בהגרוע שבגרועים נקדות טובות ועל-ידי זה קרבם להשם ותברך. וזהו "והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה וכו'". שהם בני השפחות, הם בחינת משפחות הירודות שבישראל שהיה מוריד את עצמו אליהם ביותר כדי לקרבם ועל שם זה נקראים הרחוקים בני בלהה ובני זלפה ... וזהו "והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה וכו'". ופרש רש"י, שהיה עושה מעשה נערות וכו' כי הצדיק האמת בעצם חכמתו מוריד את עצמו אליהם כל כך עד שנדמה כאלו עושה מעשה נערות, כי מדבר עמהם שיחת חליו ואוכל ושותה עמהם ופעמים מטיל ומשחק עמהם וכל כונתו כדי לקרבם על-ידי זה להשם ותברך.